

KPMG Perspektifinden Bankacılık Sektörüne Bakış

CarbonNeutral.com

KPMG Turkey sertifikalı bir
CarbonNeutral® şirkettir

2021

KPMG Türkiye

kpmg.com.tr

Genel görünüm

2020 başında karşılaşılan ve günümüzde devam eden küresel salgın, içinde yaşadığımız dünyayı yeniden şekillendirdi. Küresel ekonomi üzerinde olumsuz etkilere neden olan bu salgın birçok iş alanını olduğu gibi bankacılık sektörünü de finansal ve ekonomik açıdan etkisi altına aldı.

Özellikle 2020 yılının ikinci çeyreğinden itibaren pandemi ile birlikte artan belirsizlik, azalan talep ve zorunlu kısıtlamalar ekonomik koşulların ani ve derin bozulma sürecine girmesine yol açtı. Salgının ekonomiler üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak ve kalıcı zararlarını gidermek için gelişmiş ülkeler başta olmak üzere birçok ülke mali ve parasal tedbirler uyguladı, destek paketleri açıkladı.

Küresel piyasalardaki belirsizliklerin, risklerin yüksek olduğu bu dönemde reel sektörü, banka müşterilerini ve bankaları da desteklemek amacıyla birçok düzenleme hayata geçirildi. Ülkemizde de örneğini gördüğümüz gibi, bankalar birer finansal kurum olmanın yanında, salgın sürecinin yönetilmesine de destek sağlayan kilit kurumlar oldu. Yeni kredi destek paketlerinin yanı sıra pandemi nedeniyle kredi borçlarını ödemekte zorlanan bireysel ve kurumsal müşteriler için kredi ödemeleri ötelenerek de destek sağlandı.

Aniden daralan küresel ticaret ve endüstriyel üretim hacimleri, hizmet sektörü başta olmak üzere birçok sektörde yaşanan sektörel küçülme, iflaslar, istihdamın azalması, bölgesel ve lojistik sorunlar sebebiyle artan kredi riskleri gibi unsurlar bankaları, iş modelleri ve stratejilerini hızla yenilemeye, yeni koşullara adapte olmaya ve yeni riskleri yönetmeye zorladı.

2020 yılına bu açılarından baktığımızda küresel bankacılık sektörü için tarihe geçen, dijitalleşme sürecinin de öngörülenden çok daha hızlı ilerlediği bir sene olduğunu söylemek mümkün.

Bankacılık sektörü, teknolojiyi iş modellerine son derece hızlı bir şekilde adapte ederek hem etkinlik sağlamış hem de müşterilerinin ihtiyaçlarına yanıt vermiş oldu. Bu süreç, alternatif dağıtım kanalları ve dijital bankacılık uygulamalarının hizmet ve kapasitesini sorgulamak, ihtiyaçları tespit etmek için sektör adına bir sınav oldu. ATM'lerden günlük para çekme limitleri artırıldı, günlük temassız işlem limitleri yükseltildi, temassız kart talepleri arttı. Mobil onayların kullanımının artırılması ile uzaktan hizmet vermeye devam edildi ve şubelerdeki temaslar da azaltılmış oldu. Hem yaşanan bu zorunluluklar hem de müşteri tercihlerinin ve taleplerinin değişmesi bu süreçte bankacılık sektörünün öncü sektör olma konumunu korudu.

Genel görünüm

Türkiye analizi

Sektör bilançosu

Toplam kredi hacmi
3,8 trilyon TL

Menkul kıymetler

Mevduatlar toplamı
3,4 trilyon TL'yi aştı.

Bankalara borçlar
ve dış finansman

Takipteki krediler

Kârlılık üzerindeki
baskı

Sermaye yeterliliği

Döviz pozisyonu

Yenilikçi eğilimler

Durum analizi

Bankacılık
sektörü durum
analizi (SWOT)

PESTLE analizi

Bankalar çalışanlarının sağlık ve güvenliğini sağlamak, müşterilerine kesintisiz hizmet sunabilmek ve iş sürekliliğini sağlamak için önemli bir çaba sarf etti ve etmeye de devam etmektedir. Bu kapsamda teknolojik alt yapılar uygun hale getirilerek uzaktan çalışma olanakları ve gereken alt yapılar oluşturuldu. Öte yandan, uzaktan çalışma ile birlikte siber güvenlik konusu ve bankaların varlıklarını tehdit eden yeni nesil finansal aracılık modelleri banka üst yönetimlerinin gündemlerindeki yerlerini koruyarak iç kontrol ve denetim mekanizmalarının yenilenen iş modelleri çerçevesinde yeniden kurgulanması ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

Klasik bankacılık kurallarındaki değişimin, 2021 ve sonrasında da güçlenerek devam etmesi beklenmektedir. Tüm bu süreç içerisinde kurumların sahip olduğu bilgi ve verilerin doğru işlenmesi büyük önem taşımaktadır. Verileri doğru işleyebilen banka ve kurumlar, dijitalleşme sürecinin bu ekstra güçlü ivmesi ile birlikte rakiplerinden farklılaşacak ve yoğun rekabette öne geçeceklerdir.

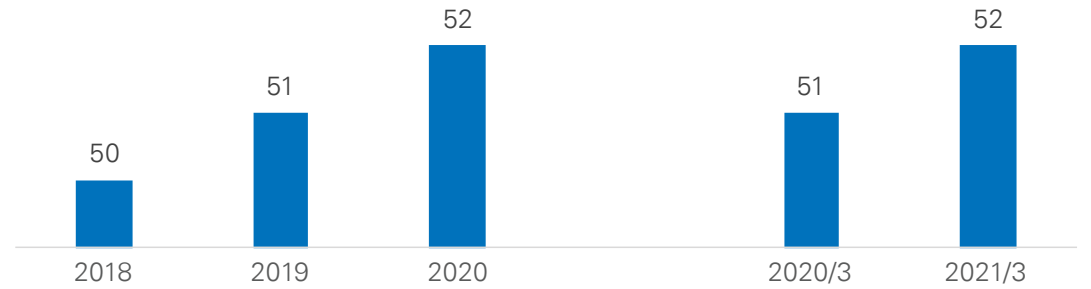
Kısacası pandemi koşulları ile mücadelenin sürdüğü 2021 yılının, bankalar için güncellenen iş modellerinin daha da geliştirileceği, kârlılık seviyelerinin eski normallere yaklaştırılmaya çalışılacağı ve risk algısındaki toparlanma sayesinde büyüme trendinin yeniden oluşabileceği bir yıl olacağı öngörülmektedir.

Türkiye analizi

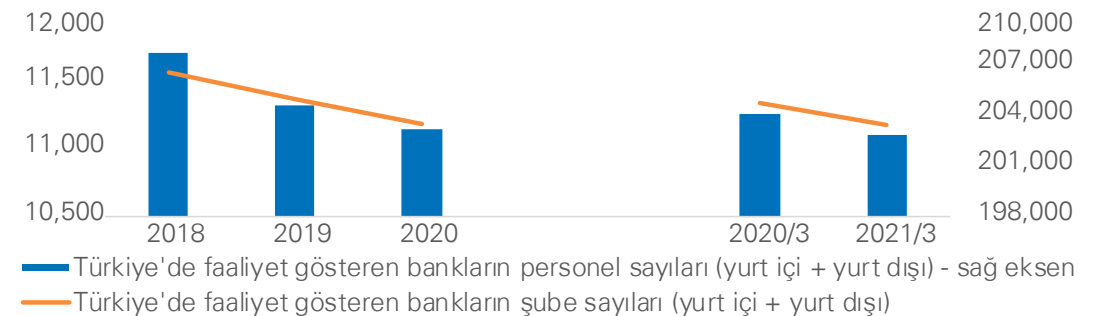
Sektöre ilişkin genel bilgiler

BDDK verilerine göre, Mart 2021 itibarıyla ülkemizde faaliyet gösteren 52 banka bulunmaktadır. Teknolojik ve ekonomik gelişmelerin sonucunda yurt içi şube sayısı bir yılda 161 adet azalan sektör, 11 bin 109 yerel ve 76 yabancı şube ile faaliyet göstermektedir. Bankaların toplam personel sayılarındaki düşüş de devam etmektedir. 2021'in Mart ayı itibarıyla 202 bin 841 toplam personelle faaliyet gösteren sektörde yurt içi istihdamı 2018 sonundan bu yana 4 bin 907, bir yılda ise bin 280 kişi azalmıştır. Şube bankacılığının yerini çevrimiçi müşteri deneyimine bırakması ve operasyonel maliyetlerin azaltılması çabaları sebebiyle hem şube hem de personel sayılarındaki azalma eğiliminin önümüzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir.

Türkiye'de faaliyet gösteren banka sayısı

Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların personel ve şube sayıları (yurtiçi/yurtdışı)

Sektör bilançosu

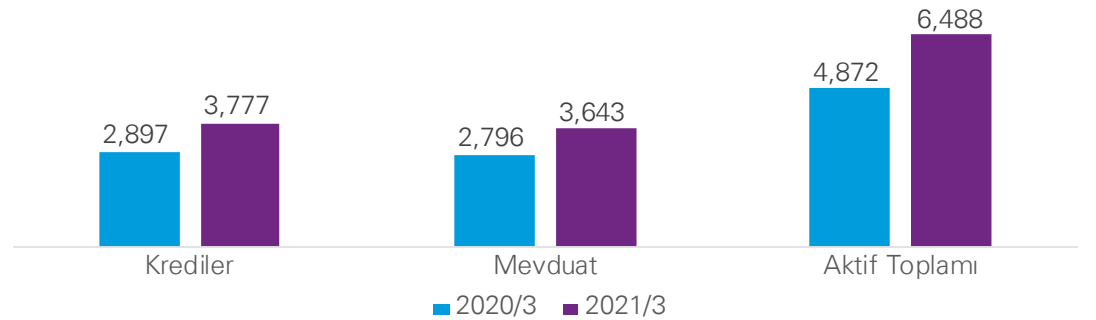
2020 yılında hayat bulan küresel risklerin yanında yerel riskler sebebiyle de zorlanan bankacılık sektörü, salgın döneminde benimsenen hızlı kredi büyüme politikasını destekleyen aktif rasyosu (AR) uygulaması ile birlikte rakamlarını yukarı çektiği bir süreç yaşadı. AR uygulamasının Kasım 2020 sonunda kaldırılması ve aynı dönemde sıkılaştırıcı para politikasına geçişle birlikte kredi büyümesinde yaşanan büyüme ivmesi yavaşladı.

Son dönemlerin ortalamasını aşan bir büyüme gerçekleştiren Türk bankacılık sektörünün toplam aktifleri Mart 2021 itibarıyla yıllık bazda %33 artarak 6,5 trilyon TL'ye ulaştı. 2021 Mart ayı itibarıyla yıllık bazda kredi büyümesi TL'de %34,4, YP'de ise %23,8 olurken toplam büyüme yine bir önceki yılın aynı ayına göre %30,4 olarak gerçekleşti.

Diğer yandan, 2020 yılı Mart ayı itibarıyla, sektörün menkul kıymetler portföyünde yıllık bazda %44,1 gibi önemli bir büyüme gözlemlenmiştir. Bankaların bilançolarında yer alan toplam menkul kıymetler büyüklüğü, 1 trilyon TL seviyesini aşmış bulunmaktadır.

Bankaların mevduat tutarında da Mart ayı itibarıyla yıllık bazda %30,3'lük bir büyüme gözlemlenmiştir. 2020 yılında yaşanan yıllık %34,6'lık büyümenin ardından yakalanan bu artış ile birlikte sektörün toplam mevduat tutarı 3,6 trilyon TL'yi aşmış durumdadır. Mevduat tutarı büyümesinde, yabancı para mevduat tabanındaki genişlemenin itici güç konumunda olduğu gözlemlenmektedir.

Türk bankacılık sektörü temel büyüklükleri (milyar TL)

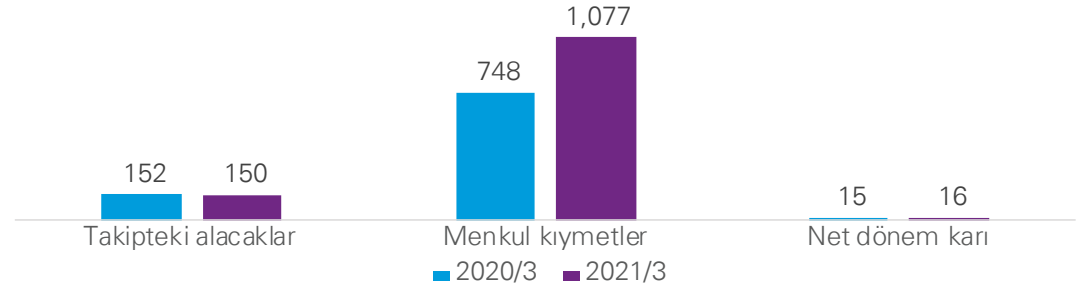
Kaynak: BDDK

BDDK'nın salgın dönemi önlemleri çerçevesinde devreye soktuğu sınıflandırma ve karşılık düzenlemelerinin etkisi ile takipteki alacakların hacminde 2018-2019 döneminde yaşanan kırılma tekrarlanmadı ve değer 150 milyar TL seviyesinde stabil kaldı. Sorunlu kredilerin takibe atılma süresini 90 günden 180 güne çıkaran uygulamanın geçerliliği ise Haziran 2021 itibarıyla dolması beklenmekte, geçiş sürecinin nasıl yönetileceği ise değerlendirilmektedir.

Sektörün özkaynakları da yıllık bazda %20,9 oranında büyüme göstermiş ve 2021 yılı Mart ayı sonu itibarıyla 604 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2020'nin son çeyreği ile birlikte sıkılaştan para politikası, yüksek seyreden faizler ve potansiyel takip dosyaları sebebiyle kârlılığın 2021 yılında 2020 kadar güçlü olmaması beklenmektedir.

Türk bankacılık sektörü temel büyüklükleri (milyar TL)

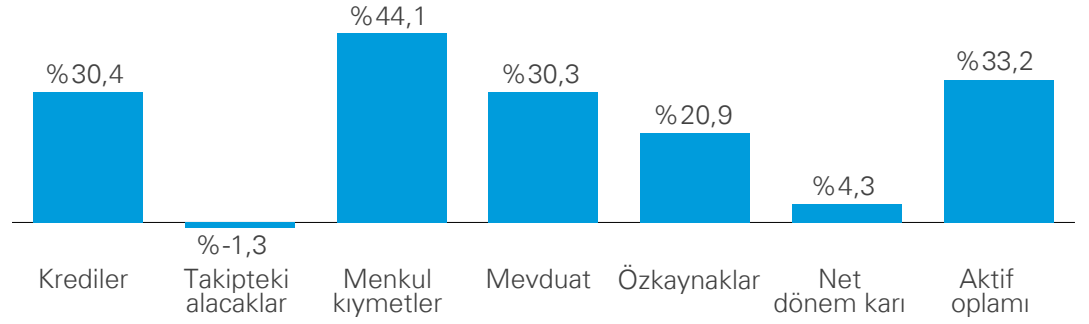

Kaynak: BDDK

Türk bankacılık sektörü temel büyüklükleri (milyar TL)					
	2018	2019	2020	2020/3	2021/3
Krediler	2.394	2.656	3.576	2.897	3.777
TL	1.439	1.642	2.353	1.799	2.418
YP	956	1.014	1.224	1.098	1.359
Takipteki alacaklar	97	151	153	152	150
Menkul kıymetler	477	660	1.022	748	1.077
Mevduat	2.036	2.567	3.455	2.796	3.643
TL	1.042	1.259	1.546	1.351	1.636
YP	994	1.308	1.909	1.445	2.007
Özkaynaklar	422	492	600	499	604
Net dönem karı	54	49	59	15	16
Aktif toplamı	3.867	4.491	6.106	4.872	6.488

Kaynak: BDDK

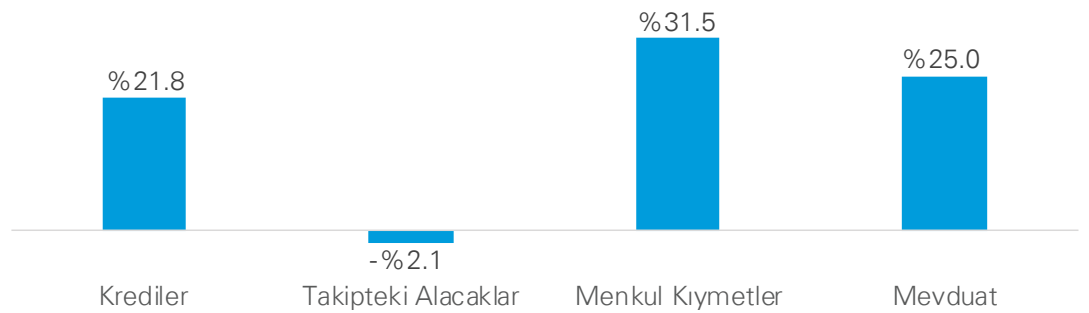
Türk bankacılık sektörü temel büyüklüklerinde değişimler (2020/3 - 2021/3)

Kaynak: BDDK

Sektör bilançosuna 2021'in ve 2020'nin 18. haftalarını karşılaştırarak baktığımızda, kredi büyümesi hızının bir miktar azaldığı görülmektedir. Bu dönemde, krediler %21,8 oranında büyürken menkul kıymetler kalemi %31,5, mevduat toplamı ise %25 büyümüştür.

Türk bankacılık sektörü temel büyüklüklerinde değişimler (2020 - 2021 18. Haftalar)

Kaynak: BDDK

Sektörün aktif büyüklük sıralamasında liderlik el değiştirmemiş olsa da ilk üç sıra kamu bankalarına geçmiştir. Bu değişimde salgının etkilerini asgari düzeye indirme amaçlı benimsenen kredi büyüme politikasının etkisi bulunmaktadır. Önceki yıl %35 seviyesinde olan kamu bankalarının toplam içindeki payı son verilere göre (Aralık '20) %41'e ulaşmış durumdadır. 2019 yıl sonu itibarıyla aktif büyüklük sıralamasında T.C. Ziraat Bankası birinci, T. İş Bankası A.Ş. ikinci ve T. Halk Bankası üçüncü sırada yer alırken, 2020 yıl sonu itibarıyla T.C. Ziraat Bankası birinci, T. Vakıflar Bankası ikinci, T. Halk Bankası ise üçüncü sıradadır. 2020 yıl sonunda ikinci sıraya yükselen T. Vakıflar Bankası A.Ş., ise 2019 yılında dördüncü sırada yer almaktaydı.

Genel görünüm

Türkiye analizi

Sektör bilançosu

Toplam kredi hacmi
3,8 trilyon TL

Menkul kıymetler

Mevduatlar toplamı
3,4 trilyon TL'yi aştı.

Bankalara borçlar
ve dış finansman

Takipteki krediler

Kârlılık üzerindeki
baskı

Sermaye yeterliliği

Döviz pozisyonu

Yenilikçi eğilimler

Durum analizi

Bankacılık
sektörü durum
analizi (SWOT)

PESTLE analizi

Banka	Aktif Toplamı (Milyar TL)	Pay
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	942,6	%16,6
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	698,9	%12,3
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	680,0	%12,0
Türkiye İş Bankası A.Ş.	593,9	%10,5
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	492,8	%8,7
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	459,7	%8,1
Akbank T.A.Ş.	446,1	%7,9
QNB Finansbank A.Ş.	227,3	%4,0
Türk Eximbank	204,2	%3,6
Denizbank A.Ş.	199,3	%3,5
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	140,0	%2,5
ING Bank A.Ş.	61,2	%1,1
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	51,5	%0,9
İller Bankası A.Ş.	46,9	%0,8
HSBC Bank A.Ş.	43,5	%0,8
Odea Bank A.Ş.	40,0	%0,7
Şekerbank T.A.Ş.	37,5	%0,7
Alternatifbank A.Ş.	35,6	%0,6
Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	28,1	%0,5
Diğer	234,5	%4,1

Kaynak: TBB

2020 Aralık sonu itibarıyla aktif büyüklüğüne göre pazar payı %5'in üzerinde olan üçü kamu toplam 7 bankanın pazar payı ise %76,2 olarak gerçekleşmiştir.

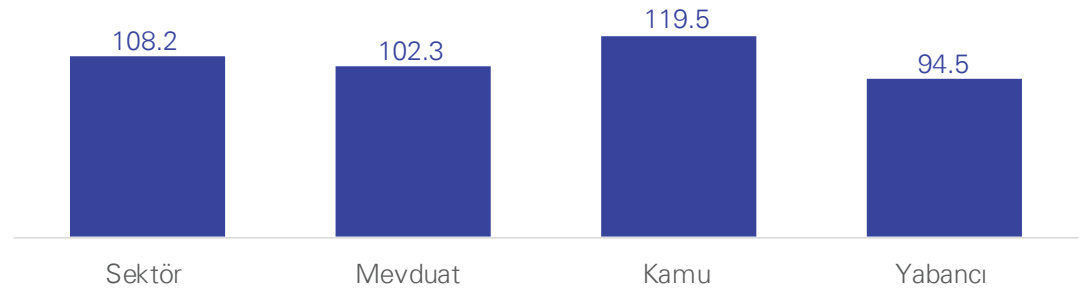
Toplam kredi hacmi 3,8 trilyon TL

2020, bankaların kredi musluklarını sonuna kadar açtıkları bir yıl olarak tamamlandı. 2019 sonunda 2,7 trilyon TL olan kredi hacmi, bir yıl içinde %35 büyüyerek 3,6 trilyon TL seviyesine ulaşmıştır. 2021 Mart ayı itibarıyla toplam kredi hacmi 3,8 trilyon TL'ye ulaşmış, yıllık büyüme oranı ise %30,4 olarak gerçekleşmiştir. 2020 gibi sancılı bir yılın ardından gerçekleşen bu hacim artışı, bugün mücadele ettiğimiz enflasyonist ortama yol açan bazı önemli yan etkileri de beraberinde getirmiştir.

Kredilerde yaşanan hızlı büyümeye karşın, mevduat tabanının da genişlemesi kredi / mevduat oranını 2020 sonunda %108 seviyesine yükseltmiştir. 2020 yılını diğer bankalara kıyasla daha çok kredi vererek geçiren kamu bankalarının, sektör ortalaması üzerinde konumlandığı dikkat çekmektedir.

Kredi mevduat oranında Mart 2021 kırılımı ise şöyle gerçekleşmiştir:

Toplam nakdi krediler / toplam mevduat (%)

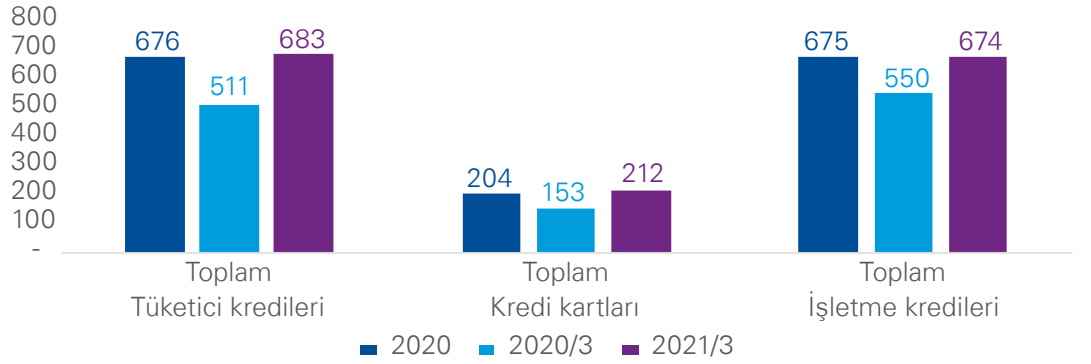

Kaynak: BDDK

Kredilerin alt kalemlerine baktığımızda 2021 yılının Mart ayı itibarıyla tüketici kredilerinin yıllık bazda %30,4, taksitli ticari kredilerin %35,8, işletme kredilerinin ise %22,6 oranında büyüdüğü gözlemlenmektedir. Bu üç kalem, toplam krediler pastası içinde %52'lik yer tutmakta ve toplam büyüme hacminin ana itici kısmı bu alt kalemlerden kaynaklanmaktadır.

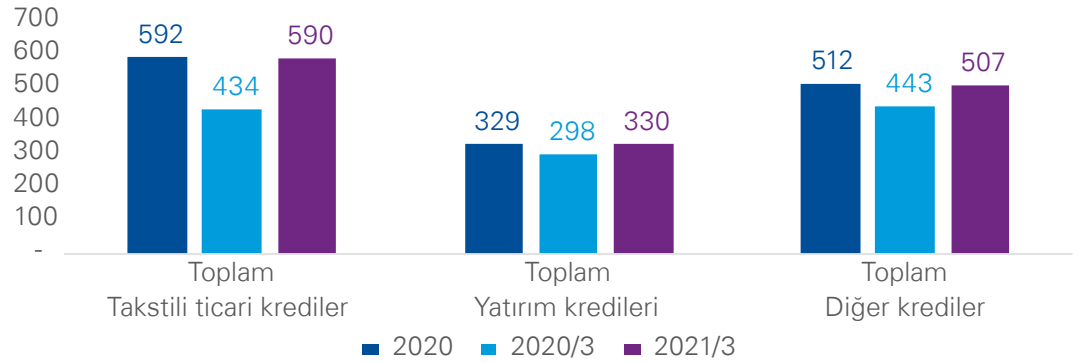

Krediler - kredi tiplerine göre kırılım (milyar TL)

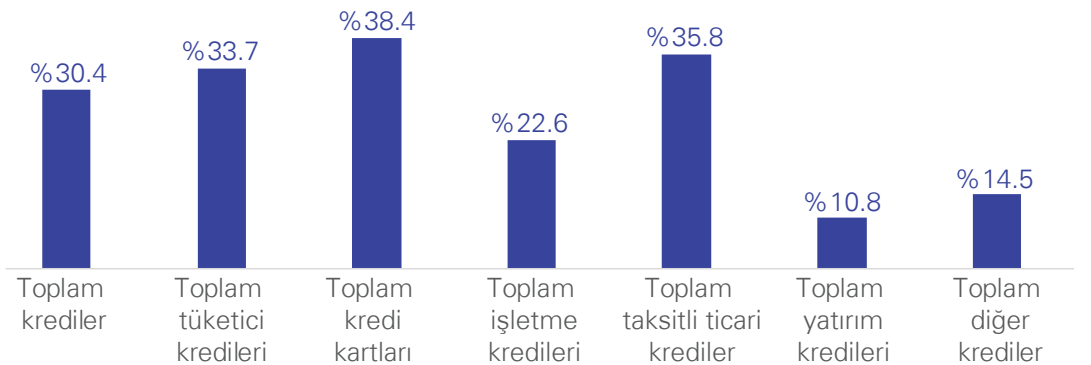
Kaynak: BDDK

Krediler - kredi tiplerine göre kırılım (milyar TL)

Kaynak: BDDK

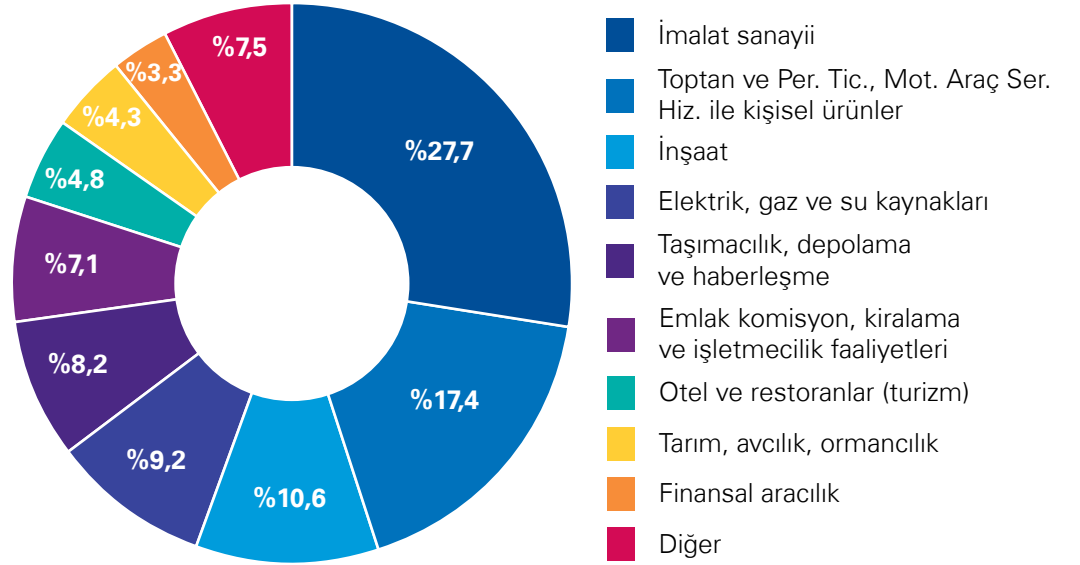
Kredi tipleri yıllık büyüme oranları (2020-2021 Mart ayları)

Kaynak: BDDK

Kredilerin sektörel kırılımlarına baktığımızda ise bir önceki yıla kıyasla önemli bir değişim bulunmamaktadır. 2021 yılı Mart ayı itibarıyla toplam nakit krediler içindeki en büyük payı %27,7'lik payla imalat sanayii almaktadır. Bu dönemde, son 12 ayda nakit kredilerde büyüme oranlarında %39,8'luk oranla liderlik finansal aracılık sektöründedir. Finansal aracılık sektörüne kullanılan nakit kredi tutarı 2020 yılının Mart ayında 71 milyar TL iken 2021 yılının Mart ayında 99 milyar TL'ye yükselmiştir.

Sektör bazında nakdi krediler payı

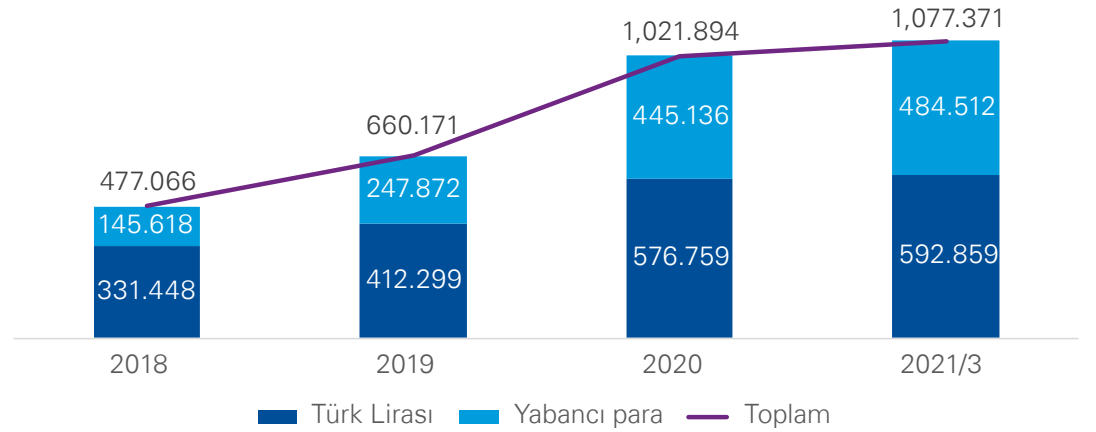
Kaynak: Risk Merkezi

Menkul kıymetler

Bankaların menkul kıymet portföyü bu yıl da kredi hacminden fazla büyümüştür. 2020 yılında %55 oranında büyüyen menkul kıymetler hesabı, son yılların en hızlı büyümesini göstermiştir. Bu kalemdeki artışın arkasında yatan sebeplerin başında AR uygulaması gelmektedir. Hatırlanacağı üzere, BDDK'nın belirlediği asgari AR sınırına erişebilmek için bankaların izlediği yollardan biri de bankaların hazine tarafından ihraç edilen menkul kıymetlere yatırım yapmalarıydı. Menkul kıymetler hacminin %45'i yabancı para cinsinden oluşmaktadır.

2019 sonunda 660 milyar TL seviyesinde gerçekleşen bankalar bilançosundaki menkul kıymet hacmi, 2020 yıl sonunda 1 trilyon TL seviyesini aşmış, 2021 yılının ilk çeyreği sonunda toplam 1,1 trilyon TL seviyesine ulaşmıştır.

Menkul kıymetler portföyü - milyar TL

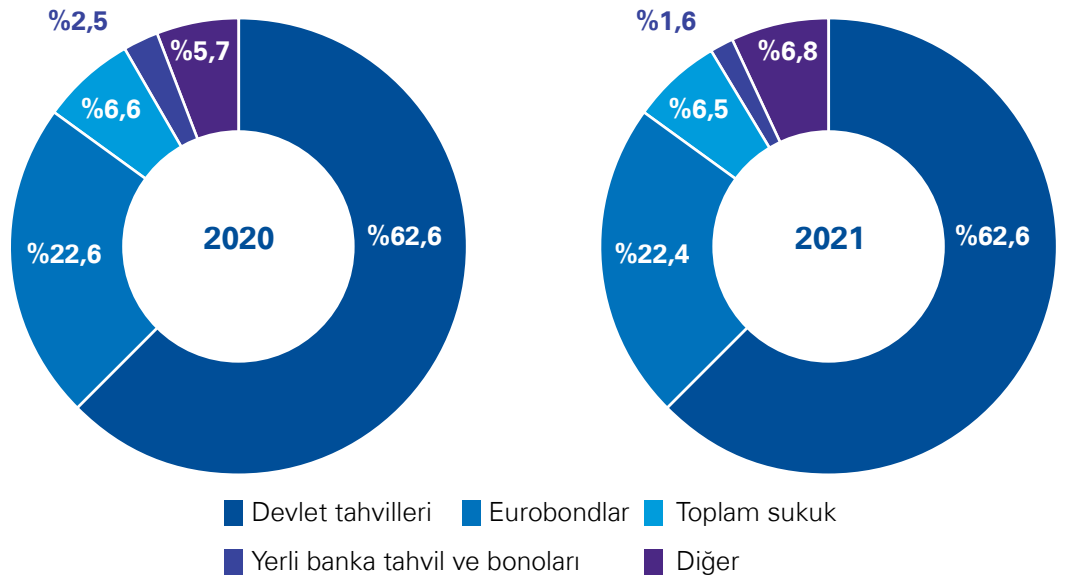

Kaynak: TSB

2021 Mart sonu itibarıyla menkul kıymetlerin aktif toplamı içindeki payı %17 seviyesinde olup bu oran, 2018 yılında %12,3; 2019 yılında %14,7 ve 2020 sonunda ise %16,8 olarak gerçekleşmiştir.

2021 Mart sonu itibarıyla, menkul kıymetler portföyü içinde hazine tahvil ve bonolarının payı %62,3, eurobondların payı ise %22,3 seviyesindedir. Diğer yandan, Türk Lirası cinsinden sukuk (kira sertifikası) ihraçlarının toplam portföy içindeki payı da artmaya devam etmektedir. Bu enstrümanın toplam içindeki payı %6,5 ile tarihi zirvede bulunmaktadır.

Bankaların menkul kıymet portföyü mart 2020/2021

Kaynak: BDDK

Mevduatlar toplamı 3,4 trilyon TL'yi aştı.

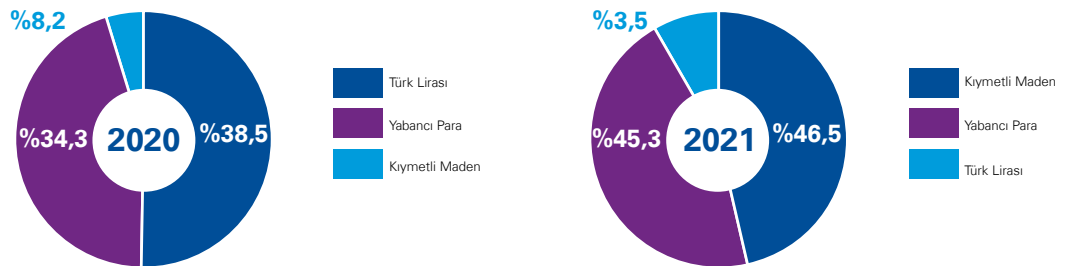
Mart 2021 itibarıyla yıllık bazda %31 büyüyen sektör mevduat stoku toplamda 3.412 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu dönemde Türk Lirası'ndaki yüksek mevduat getirilerine karşın; TL mevduat hacmi %20,7 artarken, yabancı para mevduatlarında artış oranı %32,0 olmuştur.

Kıymetli maden mevduatlarında ise hızlı büyüme süreci devam etmektedir. Toplam hacim 280 milyar TL'yi aşarken, 2021 yılı Mart sonu itibarıyla yıllık büyüme %133,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu kalemde,

2016 yılı hacminin 17 milyar TL olduğu düşünüldüğünde yakalanan ivme daha iyi anlaşılacaktır.

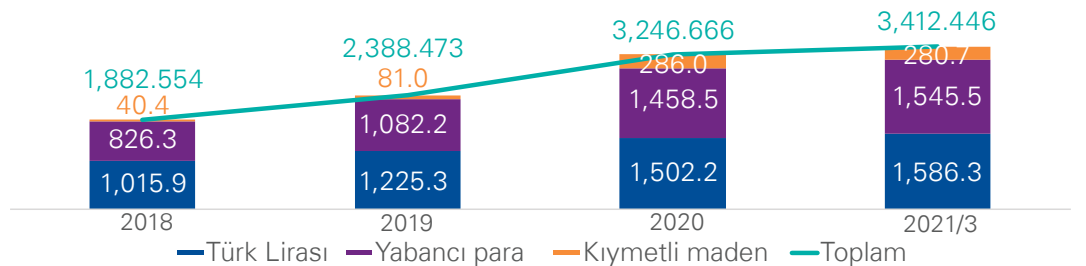
TL varlıkların görece yüksek getirilerine karşın, yaşanan döviz kuru hareketlerinin mudilerin tasarruf tercihlerine etki ettiği görülmektedir. 2016 yılında %61,0 seviyesinde gerçekleşen toplam hacim içerisindeki TL mevduat payı, yıllar içinde hızla azalarak Mart 2021 itibarıyla %46,5 seviyesine gerilemiştir. Bu oran 2020 yıl sonunda %46,3; 2020 Mart ayında ise %38,5 olarak gerçekleşmiştir.

Mevduatların dağılımı - Mart 2020/2021

Kaynak: BDDK

Mevduatlar-milyar TL

Kaynak: BDDK

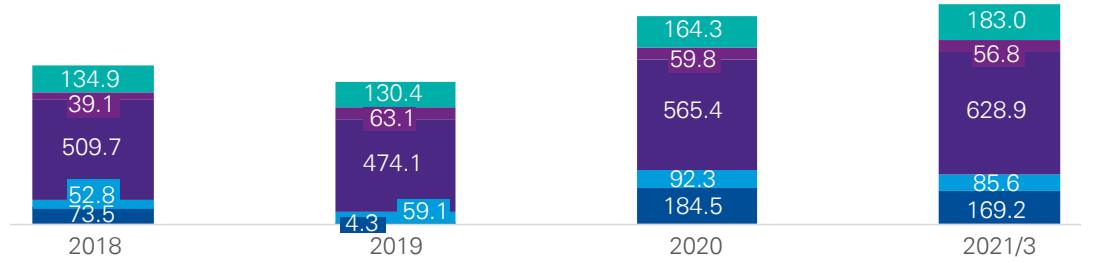

Bankalara borçlar ve dış finansman

Sektörün mevduat dışındaki finansman kaynakları, 2021 yılı Mart ayı itibarıyla yıllık bazda %42 oranında artmıştır. Bankaların diğer bankalardan borçlanmaları ve menkul kıymet ihracı ile sağladıkları fonlama 2021 Mart ayı itibarıyla 954,2 milyar TL olmuştur. Bu değer bir önceki yılın aynı döneminde 770,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bahsi geçen portföyün kompozisyonuna baktığımızda, bankalarımızın yabancı para cinsinden banka borçlarının 2021 Mart ayı itibarıyla bir önceki yıla göre %26,2; yabancı para cinsinden ihraç ettikleri menkul kıymetlerin ise %30,2 oranında büyüdüğü görülmektedir. Diğer yandan, aynı dönemde TL cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerde %18,6'lık bir azalış söz konusudur. Bu görünüm, bir önceki yıl yaşanan TL bazlı borçlanma hareketinin tam aksi yönünde bir stratejiye işaret etmektedir. İlaveten, bankaların sendikasyon çevrimlerinde herhangi bir sıkıntı gözlenmemektedir.

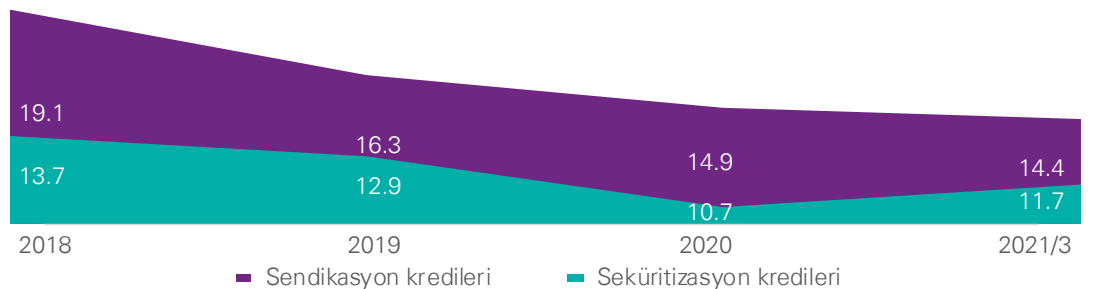
Bankalara borçlar ve ihraç edilen menkul kıymetler (milyar TL)

■ Para piyasasına borçlar - TL ■ Para piyasasına borçlar - YP ■ Bankalara borçlar - TL
■ Bankalara borçlar - YP ■ İhraç edilen menkul kıymetler - TL ■ İhraç edilen menkul kıymetler - YP

Kaynak: BDDK

Bankaların sendikasyon ve sekürütizasyon kredileri (milyar USD)

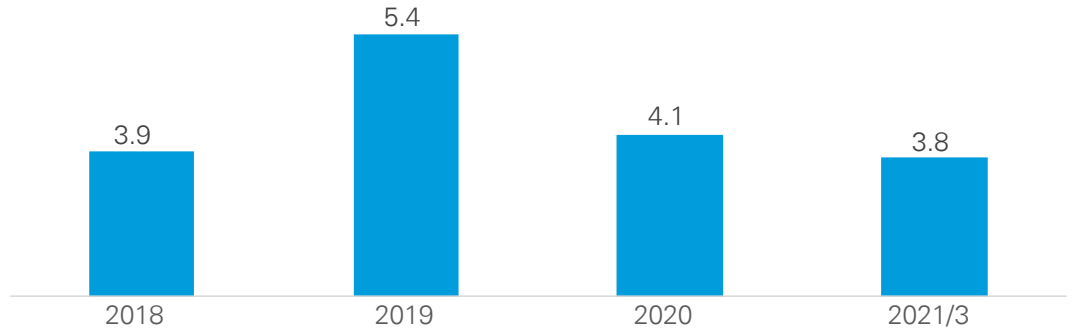
Kaynak: BDDK

Takipteki krediler

Bankacılık sektöründe kredi artış hızının 2020'nin son aylarına kadar yüksek seyretmesi ve BDDK tarafından alınan önlemler, bankaların takipteki alacaklar oranının önemli ölçüde değişmemesini sağlamıştır. 2019 yılını %5,36 takip oranı ile kapatan sektör (ki 2019 sonu için %6 seviyesinde beklentiler mevcuttu) 2020 yılını %4,08 ile sonlandırmıştır. 2021 Mart ayı itibarıyla %3,79 olan bu oranın, kredi büyümesindeki yavaşlama süreci ile artması bekleniyor. Öte yandan vadesi Haziran 2021'de dolacak olan BDDK'nın takip hesapları düzenlemesinin akıbeti de bu rasyo üzerinde etkili olacaktır.

Sektör, 2020 yılını 152,6 milyar TL takipteki alacak ile kapatmıştır. Bu değer, 2021 Mart ayı itibarıyla 149,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

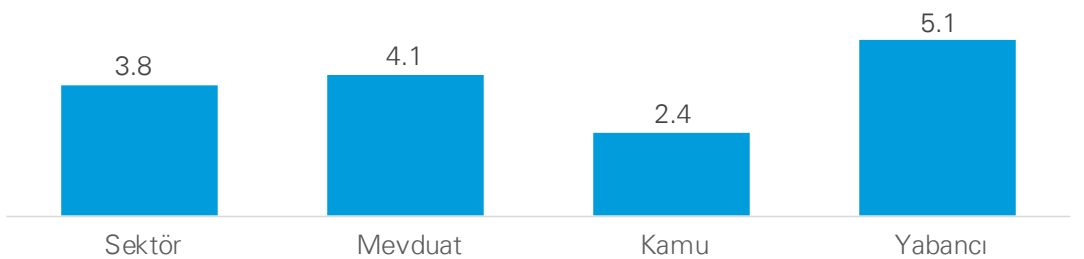
Takipteki alacaklar / toplam nakit krediler (%)

Kaynak: BDDK

2021 yılının Mart ayı sonu itibarıyla Takipteki Alacaklar tarafında kamu bankalarının daha düşük oranlara sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Takipteki alacaklar (brüt) / toplam nakdi krediler (%)

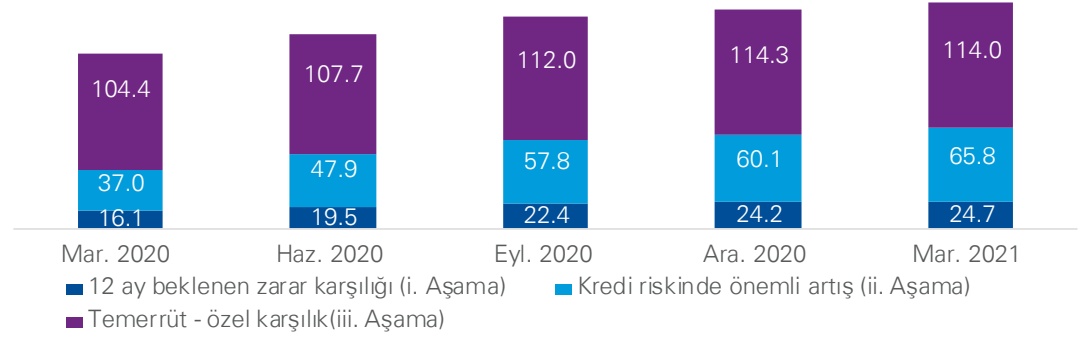

Kaynak: BDDK

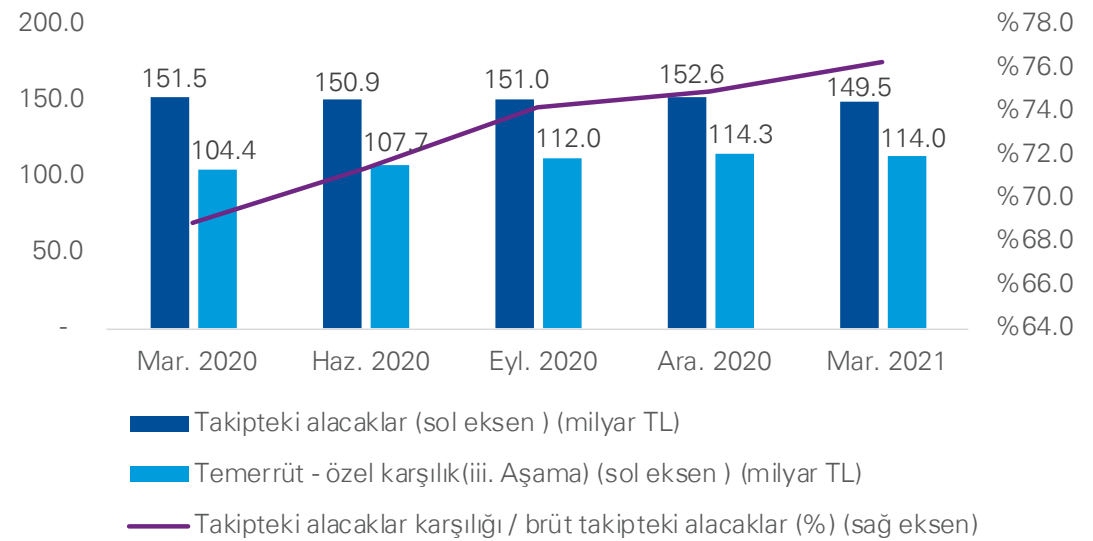
Toplam beklenen zarar karşılıkları, 2020 yıl sonunda 198,7 milyar TL iken 2021 Mart sonunda 204,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu eğilim, 3. aşama için ayrılan karşılıklar / Brüt Takipteki Alacaklar rasyosunun da %76,3 seviyesine ulaşmasını sağlamıştır.

Karşılıklar (milyar TL)

Kaynak: BDDK

Takipteki alacaklar ve karşılıklar

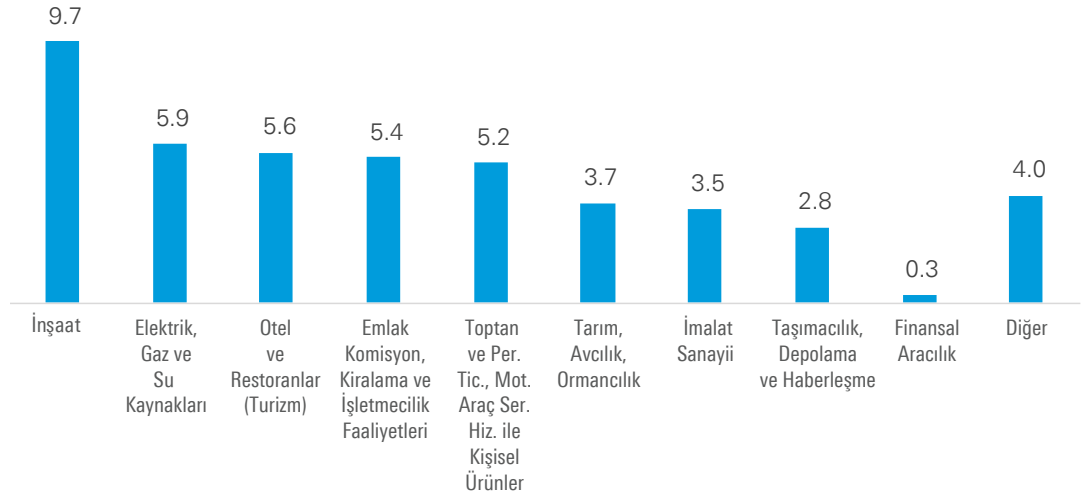

Kaynak: BDDK

Bunların yanında, salgın döneminde devreye alınan ve çok sayıda kredi müşterisinin faydalandığı ödeme erteleme sürecine rağmen bankaların aktif kalitesinde önemli düzeyde bir bozulmanın yaşanmadığı gözlemlenmektedir.

Yine 2021 yılı Mart ayı itibarıyla, tasfiye olunacak alacakların sektörel kırılımına bakıldığında inşaat sektörünün %9,7'lik oranla en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Finansal aracılık sektörü ise tarihsel performansını korumakta ve büyük farkla listenin sonunda yer almaktadır.

Sektörel bazda tasfiye olunacak alacaklar oranı / krediler oranı

Kaynak: Risk Merkezi

Kârlılık üzerindeki baskı

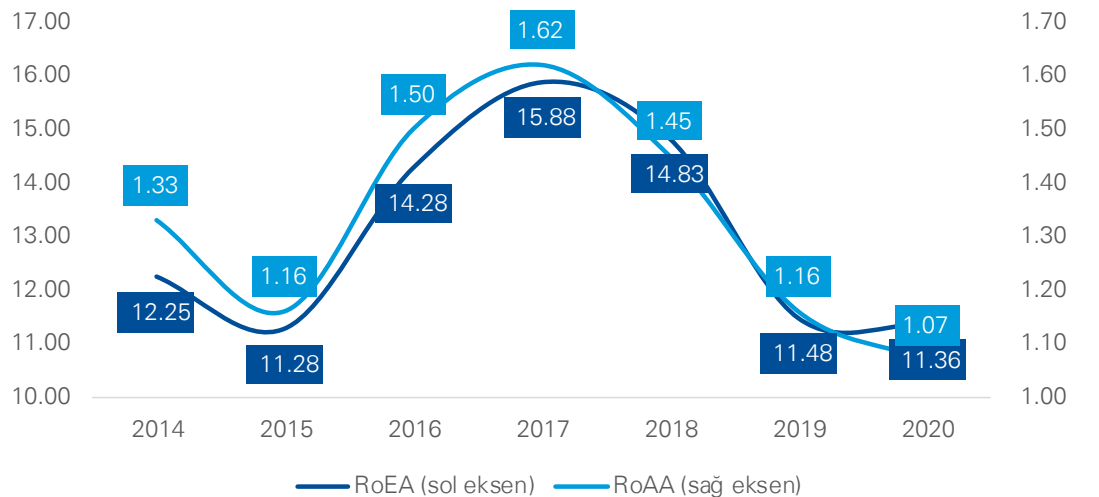
Sektör, 2020 yılında 59 milyar TL kâr elde etmiştir. Bu değer kârlılıkta %19'un üzerinde bir artışa işaret etse de, yılın son çeyreği ile birlikte artan faiz oranları ve makroekonomik belirsizlikler kârlılık üzerinde baskı yaratmaktadır. Bunun yanında, salgın sürecinin aktif kalitesi üzerinde yaratması muhtemel etkilerinin halen tamamen geride kalmadığını da ifade etmek gerekmektedir.

Sektör, bir önceki yıl 15 milyar TL kar ile kapatırken, 2021 yılının ilk 2 ayını 9 milyar TL kârla kapatmıştır. Yıllık kümülatif bazda yaşanan %39'luk azalış, bahsi geçen unsurların kârlılık üzerindeki derin etkilerini yansıtmaktadır.

Fonlama maliyetleri kaynaklı kredi mevduat makasındaki daralma, sektörün ana kar üretme merkezi olan net faiz marjını aşağı çekmektedir. Bunun yanında, yılın ilk üç ayında, hizmet gelirlerindeki artış ve operasyonel giderlerde izlenen %6 seviyesindeki azalma kârlılık görünümünü dengeleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Karlılık beklentileri üzerindeki baskıyı yumuşatacak ana unsurlar kredi büyümesinin yılın ilerleyen dönemlerinde yeniden hızlanması ve marjlarda dengelenmenin yeniden sağlanmaya başlanmasıdır.

Karlılık göstergeleri

Kaynak: BDDK

Genel görünüm

Türkiye analizi

Sektör bilançosu

Toplam kredi hacmi
3,8 trilyon TL

Menkul kıymetler

Mevduatlar toplamı
3,4 trilyon TL'yi aştı.

Bankalara borçlar
ve dış finansman

Takipteki krediler

Kârlılık üzerindeki
baskı

Sermaye yeterliliği

Döviz pozisyonu

Yenilikçi eğilimler

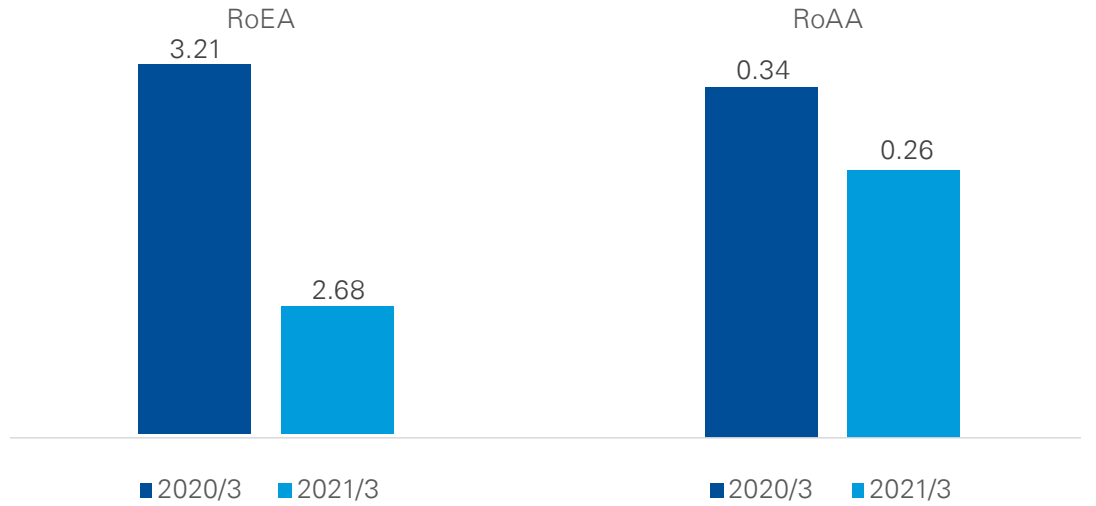
Durum analizi

Bankacılık
sektörü durum
analizi (SWOT)

PESTLE analizi

Kamu bankalarının piyasayı canlandırmak adına üstlendikleri görev sebebiyle kârlılık anlamında daha düşük performans sergiledikleri göze çarpmaktadır.

RoEA - RoAA

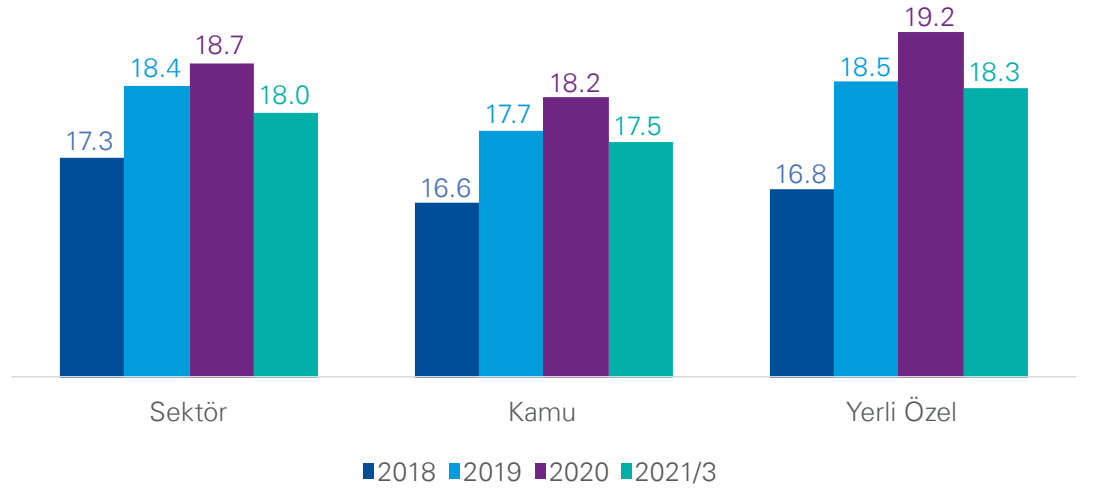
Kaynak: BDDK

Sermaye yeterliliği

Makroekonomik dalgalanmalar ve zaman zaman büyük bir hızla değişen faaliyet ortamlarına rağmen bankacılık sektörü, güçlü sermaye yeterliliğini korumayı sürdürmektedir. Sermaye yeterliliği standart rasyosu ve çekirdek sermaye yeterlilik oranları 2019 ve 2020 yıllarında yükselmiştir. 2018 sonunda %17,3 olan sermaye yeterliliği standart oranı, 2020 yılını %18,7 ile kapatmıştır. 2021 Mart ayı itibarıyla %18,0 olan oran oldukça güçlü bir sermaye yapısının devamına işaret etmektedir. BDDK'nın Aralık 2020'de salgın önlemleri çerçevesinde devreye aldığı ve en az Haziran 2021'e kadar yürürlükte kalacak olan, bankaların SYR hesaplamalarında kredi riskine esas tutarı belirlerken 31 Aralık 2019 tarihli döviz kurlarını kullanabilmesine olanak tanıyan düzenlemesi de halihazırdaki güçlü görünümü desteklemiştir.

Sermaye yeterliliği standart oranı

Kaynak: BDDK

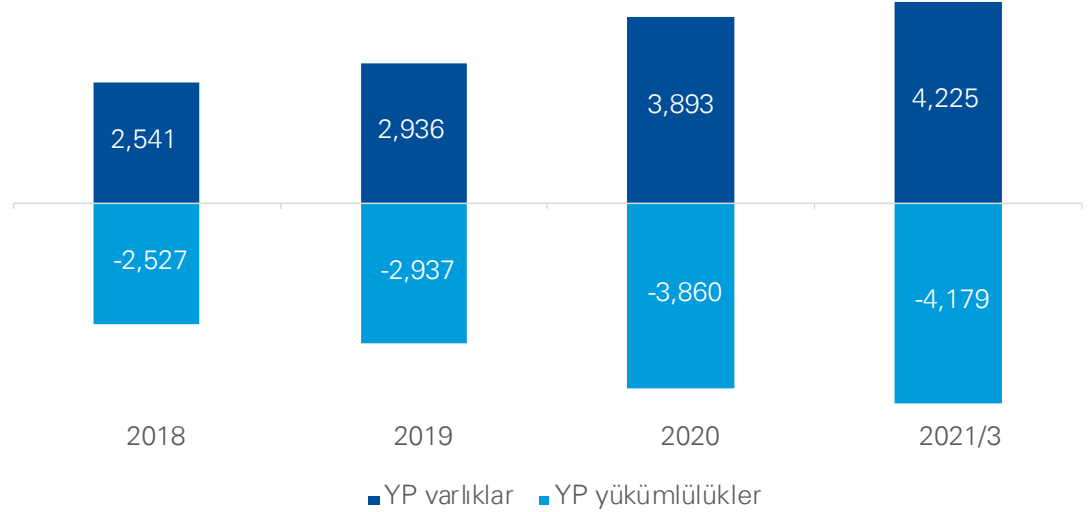

Döviz pozisyonu

Bankacılık sektörü bilançosunda geleneksel olarak yüksek miktarda oluşan açık pozisyon, bilanço dışı işlemlerle kısmen dengelenmekte ve yönetilebilir düzeylerde tutulmaktadır. Dolarizasyon trendinin sürmesi, bankaların bilanço içi açık pozisyonlarını genişletmektedir. Bu durumu dengelemek üzere atılan adımlar da bilanço dışı yabancı para pozisyonu kalemlerini büyütülmektedir.

Mart 2021 itibarıyla bankalar 4,23 trilyon TL varlık ve 4,18 trilyon TL yükümlülük sahibi durumundadır. 2020 içinde uzun pozisyona geçen bankaların bu durumu 2021'in ilk çeyreği sonu itibarıyla da devam etmektedir.

Yabancı para pozisyonu (milyar TL)

Kaynak: BDDK

Genel görünüm

Türkiye analizi

Sektör bilançosu

Toplam kredi hacmi
3,8 trilyon TL

Menkul kıymetler

Mevduatlar toplamı
3,4 trilyon TL'yi aştı.

Bankalara borçlar
ve dış finansman

Takipteki krediler

Kârlılık üzerindeki
baskı

Sermaye yeterliliği

Döviz pozisyonu

Yenilikçi eğilimler

Durum analizi

Bankacılık
sektörü durum
analizi (SWOT)

PESTLE analizi

Yenilikçi eğilimler

Pandemi süreci dijital dönüşüm hareketini her sektör için hızlandırdı. Bankacılık sektörü de bu hareketten kendi payına düşeni aldı ve uzun süredir öncü rol üstlendiği dijital mecrada önemli atılımlar yapmaya devam etti. Üstelik bu adımlar sadece dış değil iç müşterilere de yönelik adımlar oldu.

İş yapış modelleri gereği dijitalleşmeye son derece müsait olan bankalar, gerekli adımları atmaktan çekinmemeyi sürdürmektedir. TBB verilerine göre, 2017 sonunda 35 milyon seviyesinde olan aktif dijital bankacılık müşteri sayısı, 2020 yıl sonunda 66 milyon seviyesine ulaşmıştır.

Bu noktada, dijital bankacılığı sadece "geliştirilmiş internet bankacılığı" gibi görmemek gerekmektedir. İnternet bankacılığı ile başlayan rekabet, mobil uygulamalara, oradan da blokzincir altyapısının gerek güvenlik gerekse de müşteri bacağındaki yansımaları cepesinde devam etmektedir.

Sektördeki gelişmeler, sadece kurumların BT yatırımları ile sınırlı değildir. 1 Nisan 2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan "Uzaktan Kimlik Tespiti Yöntemlerine ve Elektronik Ortamda Sözleşme İlişkinin Kurulmasına İlişkin Yönetmelik" çerçevesinde dijital müşteri kazanımı konusunda dev bir adım atılmıştır. Bankalar, süreçlerini bu sayede uçtan uca elektronik ortama taşıma fırsatını elinde bulundurmaktadır.

Öte yandan, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın yıl sonuna kadar dijital para ile ilgili altyapı çalışmalarını tamamlayacağını açıklaması dönüşümün boyutunu özetler niteliktedir.

Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yönetmeliğine göre kripto varlıkların ödemelerde doğrudan ve dolaylı olarak kullanılması yasaklanmıştır. Kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet de sunulamayacaktır. Düzenleme 30 Nisan 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İlgili yönetmeliğe göre ödeme hizmeti sağlayıcıları, ödeme hizmetlerinin sunulmasında ve elektronik para ihracında kripto varlıkların doğrudan veya dolaylı olarak kullanılacağı bir şekilde iş modelleri geliştiremeyecek, bu tür iş modellerine ilişkin herhangi bir hizmet sunamayacaklardır.

Ayrıca ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlıklara ilişkin alım satım, saklama, transfer veya ihrac hizmetleri sunan platformlara veya bu platformlardan yapılacak fon aktarımlarına aracılık edemeyeceklerdir.

Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık; dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtım yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade etmektedir.

Bu süreçte giderek karmaşıklaşan siber güvenlik gereksinimlerinin karşılanması, iç süreçlerin otomatik hale getirilerek operasyonel giderlerin optimize edilmesi gibi süreçler kritik önem arz eden diğer konulardır. Bu süreçte, veri analitiği araçlarını daha iyi kullanan, müşterilerine daha etkin bir yaklaşımla ulaşabilen bankalar yeni dönemin kazanını olacaklardır.

Genel görünüm

Türkiye analizi

Sektör bilançosu

Toplam kredi hacmi
3,8 trilyon TL

Menkul kıymetler

Mevduatlar toplamı
3,4 trilyon TL'yi aştı.

Bankalara borçlar
ve dış finansman

Takipteki krediler

Kârlılık üzerindeki
baskı

Sermaye yeterliliği

Döviz pozisyonu

Yenilikçi eğilimler

Durum analizi

Bankacılık
sektörü durum
analizi (SWOT)

PESTLE analizi

Durum analizi

Zorlu geçen 2019 ve 2020'nin ardından 2021 yılı da belirsizliklerle başlamıştır. Buna karşın "krizler" konusunda çok iyi birikim yapan ve çok yetkin bir insan kaynağı gücü ile çalışan bankaların bu dönemi de kayıpsız geçirmesi beklenmektedir.

Bankalar, risk unsurlarının yeniden normalleşmesi ve makroekonomik göstergelerde iyileşmenin görülmesi ile birlikte harici fonlama kaynaklarına daha rahat erişim sağlayacaklardır. Bu durum da bilanço pozisyonunda etkisini hemen gösterecektir.

Bankacılık sektörü, doğası gereği ekonomik faaliyetlerin canlanması noktasında kritik bir rol oynadığından; koşulların iyileşmesi ülke ekonomisi genelindeki toparlanmanın temel taşlarından biri olarak belirlenmektedir.

2021, sektör için bir dengelenme yılı olacaktır. Sektörü, kredi büyümesinin görece yavaşladığı, takipteki alacakların iyi yönetilmesi ve aktif kalitesinin iyi ölçülmesi gerektiği bir süreç beklenmektedir. Bu esnada, risk iştahının tekrar artmaya başlaması ile birlikte ekonomik aktivitenin, ertelenen talepleri de karşılayacak şekilde desteklenmesi kârlılığa da önemli katkıda bulunacaktır.

Yaşanan bütün bu hızlı dönüşüm süreci içinde küresel çapta güçlenen sürdürülebilirlik felsefesinin bankacılık uygulamaları üzerindeki etkilerinin artmasına da şahit olacağız. Sendikasyon kredilerinin dahi sürdürülebilirlik kriterleri çerçevesinde sağlanmaya başlaması bunun en net örneklerinden biri olarak gösterilebilir. Bankalarımız ve diğer finansal kurumların bu alandaki çalışmalarına 2021 yılı genelinde hız vereceğini varsaymak yanlış olmayacaktır.

Bu arada tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de klasik bankacılık, dijitalleşmenin getirileriyle önemli değişime uğramıştır. Dijitalleşme noktasında 10 yılda beklenenler, bir yıla sığdırılmış durumdadır. Bankaların, dijitalleşme serüveninde yol arkadaşlığında, hemen yakınlarında fintech'lerin ve start-up'ların olduğu ve olmaya devam edeceği bilinmektedir.

Bankacılık sektörü durum analizi (SWOT)

S – Güçlü Yönler

- Sektördeki yabancı sermaye payı ve know-how birikimi
- Kriz yönetimi konusunda kendini kanıtlamış yönetim kadroları ve kurumsal bilgi birikimi
- Teknolojik gelişmelere uyum sağlama konusundaki başarılı uygulamalar ve iştah
- Yüksek likidite ve güçlü sermaye yapısı
- Büyüme performansı ve kârlılık konusundaki potansiyel

W – Zayıf Yönler

- Uzun vadeli makroekonomik öngörülerin yapılamaması
- Ekonomik ve siyasi sebeplerle yaşanan oynaklıkların kaynak yapısına etkileri
- Güçlü borç ödeme performansına karşın yatırım yapılabilir seviyede olmamanın getirdiği yüksek kaynak maliyetleri
- Pandemi etkisi ile beraber kredi/alacak kalitesindeki düşüş

O - Fırsatlar

- Konvansiyonel bankacılık dışındaki finansal çözümlerin büyüme potansiyeli
- Ertelenmiş yatırım hacmi
- Teknolojik yeniliklere uyum sağlama refleksi ve kabiliyeti
- Sektörün kalifiye insan kaynağı çekebilme kabiliyeti
- Müşteri davranışlarındaki değişim ile beraber alternatif dağıtım kanallarındaki gelişim fırsatları

T - Tehditler

- Sürdürülebilir kaynak kazanımı yaratılamaması
- Aktif kalitesindeki bozulmaya bağlı olarak tahsilatlarda zorluklar
- Pandemi, jeopolitik sebeplerle süregelen dalgalanmalar
- Pazar dışından gelebilecek dijital rekabet
- Uzaktan çalışma ile beraber artan siber saldırılar

PESTLE analizi

P (Politik Etkenler)

- Jeopolitik sebeplerle zaman zaman tırmanan politik gerilimler

E (Ekonomik Etkenler)

- Uzun vadeli makroekonomik öngörülerin sağlığı
- Ekonomik ve siyasi sebeplerle yaşanan oynaklıkların kaynak yapısına etkileri
- Güçlü borç ödeme performansına karşın yatırım yapılabilir seviyede olmamanın getirdiği yüksek kaynak maliyetleri
- Salgının etkilerini üzerlerinden kısa vadede atamayacak olan stratejik sektörler ve bu sektörlerdeki kredi riskleri

S (Sosyo-Kültürel Etkenler)

- Tüketicilerin satın alma davranışlarındaki potansiyel değişimler
- Banka müşterilerinin yatırım tercihlerinin değişimi
- Banka müşterilerinin teknolojik beklenti ve taleplerinin artışı

T (Teknolojik Etkenler)

- Sektör genelindeki dijitalleşme yarışı ve yatırım gereksinimi
- Altyapı iyileştirmeleri için yapılması gereken yatırımlar

L (Yasal Etkenler)

- Tüm iş akışlarını ve iş tutuş biçimini değiştirebilecek yasal güncellemeler
- Eylül 2021 itibarıyla yürürlükten kalkacak BDDK düzenlemeleri

E (Çevresel Etkenler)

- Küresel çapta güçlenen yeşil finansman modelleri ve bu yeni gereksinimlere adaptasyon süreci

İletişim:

Kerem Vardar

Finansal Hizmetler ve
Bankacılık Sektör Lideri,
Şirket Ortağı
kvardar@kpmg.com

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Clients & Markets
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

İş Kuleleri Kule 3 Kat 1-9
34330 Levent İstanbul
T : +90 212 316 6000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah.
Ufuk Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2
Kat:13 Çukurambar 06550 Ankara
T: +90 312 491 7231

İzmir

Folkart Towers Adalet Mah. Manas Bulvarı
No:39 B Kule Kat: 35 Bayraklı 35530 İzmir
T : +90 232 464 2045

Bursa

İnallar Cadde Plaza, Balat Mahallesi
Mudanya Yolu Sanayi Caddesi No: 435 K:5
D:19-20 Nilüfer Bursa
T : +90 232 464 2045

kpmg.com.tr

kpmgvergi.com

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG adı ve KPMG logosu, bağımsız üye şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonun lisansı altında tescilli ticari markalardır. KPMG International Limited ve ilişkili kuruluşları müşterilere herhangi bir hizmet sunmamaktadır.

© 2021 KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., şirket üyelerinin sorumluluğu sundukları garantiyle sınırlı özel bir İngiliz şirketi olan KPMG International Limited ile ilişkili bağımsız şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonuna üye bir Türk şirkettir.
Tüm hakları saklıdır.